

הנדון:

מכירה כליה

ומועלים כאמון הציבור בפרהסייה.

אך אל נשדה את עצמנו: העסקנים הדתיים אינם מתכוונים כלל לחוק־שבת "צילומי". הם רוצים בחוק־שבת שיאסור כל תחבורה בשבת, שישיבת את כל בתי הקפה והמעדונים, תחרויות הספורט וחופי־הרצה.

בקיצור: הם רוצים בחוק־השבת של זרה ורדפטיג, שהוא חוק שבתון מוחלט.

אלא שעסקני־הדת אמנים על תורתו של איתו גוי קאתולי, ניקולא מאקיאחלי. אם לא יוכלו להשיג את חוק־השבת הקיצוני, יסתפקו בינתיים בחוק־השבת הצילומי. עצם הקוקת חוק־שבת חשוב יותר מתוכנו. כי חוק־השבת הראשון יהיה רק מסד, שעניו ניתן יהיה לבנות מגרדי־שחקים של כפייה. אם תחוקק הקואליציה הבאה חוק־שבת צנוע ומתון, ייפתח פתח לסחטנות בלתי־פוסקת. בכל משבר ממסלתי, ידרשו הדתיים שינוי אחד בחוק. כל שינוי כזה יהיה קטן, כליכך קטן שלא יהיה בו כדי להמריד את הציבור. אך תוך ארבע שנים, או בימי הכנסת השישית, נייע לבני־ברקיעיה של המדינה כולה.

מוד מובצע אחיות־העיניים, יש להעמיד כמה מושכלים ראשונים, לפיזור מסך־העשן:

כל קואליציה עם העסקנים הדתיים היא בהכרח קואליציה עם הכפייה הדתית.

הטענה שתיתכן הצטרפות העסקנים הדתיים דהא בניעה לכפייה — היא שקר או שטות.

כדברי הפיתגס: מי שהולך לישון עם כלב, אל יתפלא אם יידבק בו הכינים.

ולעומת זאת:

אפשר להביס את פוחר־הדת.

ההנחה כי המפלגות הדתיות חייבות לעלות מבחירות לבחירות, הוכחה כמוטעית. המפד"ל ירדה בבחירות אלה במנדט אחד, ואגודת־ישראל ירדה כמעט במנדט.

מיטב הציבור הדתי — ומיטב הנוער הדתי — מוכן

אם כן, מה הפתרון?
מי שמכיר את לוי אשכול, אין לו ספק מהו הפתרון בעיניו: תמרון של אחיות־עיניים, שישפק את דרישות העסקנים הדתיים, אך יאפשר למפ"ם ולליבראלים־העצמאיים לטעון שלא חל שינוי במצב.

איך עושים את זה? ללוי אשכול נידמה שהוא יודע בדיוק כיצד.

מפ"ם והליבראלים־העצמאיים נהרו מלהתחייב, ערב ה־בחירות, שלא להיכנס לקואליציה עם הדתיים. אך הם הת־חייבו בפירוש, בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים, שלא להסכים לשום "חוקיקה דתית נוספת".

עזנת הבחירות נגמרה. וכמו בכל סף־עונה, התחילה סידרת המכירות הכלליות.

מכירה כללית בכל־בו הממשלתי. מכירה כללית בכל הנות עירונית.

מכירה כללית של כל הבא ליד: חרויות־האזרה, חופש־התנועה, תקציבים, גיובים, תיקים.

מכירה כללית של המדינה לעסקני־הדת.

פתח את העונה שדי קולק. הוא מכר את ירושלים, מקיר אל קיר, תמורת כסא של ראש־העיר.

אין זה מיקרה כי איש רפ"י כיצע מכירה כללית ראשונה זו. כי מהו רפ"י, אם לא התי־גלמות תאוות־השלטון הצרופה, הטהורה מכל עיקרון, המשוחררת מכל עומם מצפוני?

רפ"י עולה בכך על כולם, ולכן היא הקדימה את כולם. אך אין היא שונה מכולם.

מה שקרה בירושלים עומד לקרות בתל־אביב, והוא עלול לקרות במדינת־ישראל כולה.

על הפרק עומדת מכירה כללית במישור הממלכתי — הקמת קואליציה שבה יהיו עסי־קנייהרת השותף הבכיר של המערך.

בשבוע שעבר הרמנו את קולנו נגד סכנה זו. תבענו ממפ"ם ומן הליבראלים־העצמאיים להקים חזית פרלמנטאריה, יחד עם כל הכוחות החילוניים, המתקדמים והדמוקראטיים בכנסת, כדי להבטיח רוב של 67 קולות לקואליציה ללא עסקני־הדת. חזרנו על תביעה זו במסיבת־עתונאים, והפיגנו אותה במכתבים רישמיים למרכזי שתי המפלגות.

נידמה כי צעדים אלה האיטו במידה ניכרת את המירוך אל הקואליציה, וציגנו את השוקת־ההצטרפות של שתי ה־מפלגות. בשיתוף החלו חוגים רחבים, ובעיקר חוגי הדור הצעיר, לחזור על תביעתנו. שתי הנהלות החליטו להידבר ביניהן — אם כי לא נדברו עם גורמים אחרים. (הליבראלים־העצמאיים ענו תשובה סתמית על מכתבנו, ואילו מפ"ם לא ענתה כלל.)

זה המצב כרגע. הקואליציה הרחבה, מיצחק רפאל ועד יעקוב חוק, שנראתה לפני שבוע כדבר אוטומטי, שוב אינה דבר מובן־מאליו.

הסכנה נשארה קיימת כמלואה. אך ניתנה לנו השהות להבינה, להאירה ולהזהיר בפניה.

הנתונים היסודיים של המצב הקיים הם כלהלן: לוי אשכול רוצה בקואליציה מחומשת של המע־ר, המפד"ל, מפ"ם, הליבראלים־העצמאיים ומפ"ם (בתוספת הגרורים הערביים של מפא"י, אך מי מדבר עליהם?). הוא מעדיף קואליציה כזאת, שתעניק לו חופש־תמרון בלתי־מוגבל.

מפ"ם, הדתיים והליבראלים ינטרלו איש את רעהו, ומפא"י שאין לה אלא 36 מבין 120 המנדטאים בכנסת, תמשול בכיפה (ובעזרת הכיפה).

עסקני־הדת אינם יכולים להיכנס לקואליציה מבלי לזכות לפחות בחוק־השבת, אחרת יאשמו על־ידי מתחריהם באגודת־ישראל כבנייה.

מפ"ם והליבראלים־העצמאיים משתוקקים להיכנס ל־קואליציה מסיבות הכרוכות באינטרס מפלגתי, אך קשה להם עתה להתכחש בצורה גלויה להבטחותיהם מלפני שלשה שבועות. מה גם שיהיה מישוה בכנסת (ואל נזכיר את שמו, ר"ל) שיתריע על כך.

אשכול יכול היה, כמובן, לחתר על הרעיון המחומש. אך אין הוא רוצה בכך. קואליציה של המערך עם הדתיים בלבד תהיה שנואה על רוב הציבור, והיא תסתום את ה־גולל על המערך בבחירות הבאות. קואליציה של המערך עם מפ"ם והליבראלים־העצמאיים (בתמיכת שאר הכוחות החילוניים) אינה רצויה לאשכול, כי היא תכריח אותו לבצע כמה רפורמות.

קולקציה בגן־הפסלים

להצביע נגד העסקנים הדתיים, בעד הפרדת הדת מן ה־מדינה. מאות הדתיים שהצביעו הפעם בעדנו מוכיחים זאת. אך כדי למגר את מנגנון העסקנים הדתיים, יש לעמוד וללחום. לא מחר, כי אם היום. לא מאה מטרים מאחורי עמדתנו הנוכחית, אלא במקום שבו אנו נמצאים. אין תחליף למלחמה. ואין מלחמה ללא סיכון.

הציבור החילוני נמכר בירושלים כעדר־כבשים. עליו להוכיח שאינו כזה.

עתה צפויה מכירה כללית לציבור החילוני בארץ כולה. חמש פעמים, למחרת כל מערכת־בחירות, נתקיימה מכירה כזאת, והציבור החילוני שתק והשלים עם בגידת נציגיו.

עלינו להוכיח כי אכן חל שינוי, וכי בימי כהונת הכנסת לא יעבור הדבר בשקט.

הדבר תלוי לא במעט ברבבות בוחרים מפ"ם והליבראלים־העצמאיים. עליהם להשמיע את קולם.

הדבר תלוי בציבור החילוני כולו. הוא הרוב, ועליו להתרגל להתנהג כמו רוב.

חרות־האדם אינה סחורה. אין היא נושא למקדומימכר של מנגנונים ציניים. בה נקום ונדביק עליה תחית: לא למכירה!

בא אשכול ואומר: חוק־השבת בא רק לצלם את המצב הקיים. לכן אין הוא, בעצם, חוקיקה נוספת. כלומר, זהו חוקיקה, אבל רק במסגרת הסטאטוס קוו. והרי מפ"ם וה־ליבראלים־העצמאיים אינם מתנגדים לסטאטוס קוו. וכן הלאה. זהו, כמובן, כוזב. אך כדי שכוזב ייראה כי־כוזב, יש לומר זאת בפירוש.

יכול אדם לחיות זמן רב עם פילגש. כאשר הוא מחליט, ברבות הימים, לשאת אותה לאשה, לא חל שינוי מעשי בחייהאישות שלו. אך זהו שינוי גמור של הסטאטוס.

אפילו רצו עסקני־הדת באמת לחוקק חוק־שבת שיקפא את המצב המעשי הקיים כרגע — הרי היה בכך שינוי גמור של הסטאטוס אינם מתנגדים לסטאטוס קוו. מפר־חוק מובא בפני בית־המשפט של המדינה, נשלח לבית־הסוהר.

דבר שהוא רק בגדר מוסכמות ניתן לשינוי בנקל. חוק עזר עירוני יכול להתבטל עם השינוי הקל ביותר ביחס־הכוחות בעיר. דינו של חוק־המדינה שונה לגמרי.

הוא נותן למצב הקיים גושפנקה ממלכתית — ומשנה בכך את צביון החוק והממלכה.

לכן טמונה בחוקיקת חוק־השבת ה"צילומי" הפיכה אנט־חילונית. אילו נתפתו מפ"ם והליבראלים־העצמאיים להסכים לה, היו נמצאים מתחשפים להבטחותיהם החגיגיות ביותר,